

OBRONNOŚĆ EUROPEJSKA: SAMODZIELNOŚĆ STRATEGICZNA JEST WYZWANIEM

**Raport informacyjny autorstwa pana Ronana Le Gleuta i pani Hélène Conway-Mouret
występujących w imieniu Komisji Spraw Zagranicznych, Obrony i Sił Zbrojnych**

Raport informacyjny nr 626 (2018-2019)

Wszystkim państwom europejskim zależy na zachowaniu wspólnego dobra będącego podstawą konstrukcji europejskiej, którym jest pokój. Nie zmarnujemy stojącej przed Europą historycznej okazji wzmocnienia obronności z powodu niestosownych w obliczu stojących przed nami wyzwań nieudolności, nieporozumień i niezgodności.

W efekcie sześciomiesięcznej pracy, kilkudziesięciu wystuchań i podróży po siedmiu krajach Europy autorzy raportu stwierdzili, że obronność europejska bez najmniejszej wątpliwości powstaje nie w formie wielkiego, ustrukturyzowanego projektu, a tym bardziej nie w postaci „europejskiej armii”, ale poprzez stopniowe, sumujące się, zróżnicowane działania.

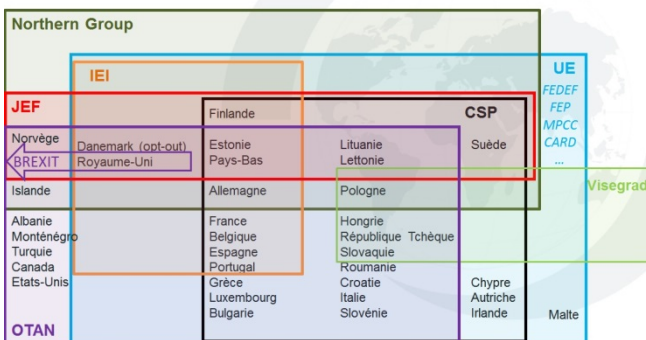
Historyczna szansa na wzmocnienie europejskiej obronności

Chociaż podejście do tej kwestii często jest pesymistyczne, obronność europejska rozwija się. Obecnie opiera się ona na dwóch filarach, którymi są NATO i UE. **Wnioski zawarte w niniejszym raporcie to efekt uważnego wysłuchania analiz i potrzeb naszych partnerów.**

1. Z istotnym wyjątkiem Francji i Wielkiej Brytanii Europa zrezygnowała na przestrzeni ubiegłych dziesięcioleci z zapewnienia sobie obrony. Od czasu zakończenia zimnej wojny podstawą obronności jest NATO, czyli **Stany Zjednoczone, których wydatki na obronność Europy szacuje się na 35,8 mld dolarów, czyli nieco mniej niż wynosi budżet obronności Francji.** Są to przede koszty stacjonowania **68 000 pracowników** należących do pięciu rodzajów amerykańskich sił zbrojnych. Stany Zjednoczone wnoszą istotny wkład w strategiczne i taktyczne zasoby broni jądrowej NATO.

Obronność Europy bez Stanów Zjednoczonych kosztowałaby Europejczyków 300 mld euro.

Obronność Europy: złożona struktura

Źródło: wystuchanie pani Alice Guitton i pana Nicolasa Roche, 3 kwietnia 2019 r.

¹ Niemcy, Belgia, Włochy, Holandia, Polska, Wielka Brytania, Rumunia.

Francja gra w Unii Europejskiej wiodącą rolę w dziedzinie obronności. Konieczne jest zwiększenie jej **zaangażowania w NATO**, do którego powróciła w 2009 r. z wyjątkiem Grupy Planowania Nuklearnego. Od czasu podjęcia tej decyzji funkcja Dowódcy Sił Sojuszniczych NATO ds. Transformacji (SACT) jest powierzana francuskim generałom. Francja zajmuje w NATO **centralną pozycję umożliwiającą równowagę stanowisk**. Jej głos jest coraz częściej wysłuchiwany w NATO, gdzie **zyskała na wiarygodności** dzięki udziałowi we wzmacnionej Wysuniętej Obecności (EFP), a także dzięki kompetencji operacyjnej, którą się wykazała w ramach OPEX. Jest zatem w dobrej sytuacji pozwalającej wysuwać argumenty na rzecz wzmacnienia obronności europejskiej, nie w opozycji do Stanów Zjednoczonych, ale razem z nimi. Po obu stronach Atlantyku każdy jest w stanie zrozumieć, że oznacza to proces strategicznego usamodzielnienia i wprowadzenia równowagi do łączących je relacji.

Europejczycy muszą jednak również być stanowczy: **obronność Europy to nie kontrakty na sprzątkę**; byłoby to sprzeczne z wartościami, na których od dwóch stuleci opiera się szczególnie charakter tej transatlantyckiej relacji. Europejsko-amerykańska solidarność musi być bezwarunkowa, ponieważ jej celem jest obrona wartości i cywilizacji. Utrzymanie i wzmacnienie przemysłowych i technologicznych podstaw obronności europejskiej (BITDE) jest koniecznym elementem procesu usamodzielnienia.

2. Terminów „samodzielność strategiczna” i „armia europejska” nie należy nadużywać. **Sformułowania te niepokoją naszych partnerów**, ponieważ wywołują obawę, że uznawana za skuteczną ochrona ze strony NATO będzie stopniowo zastępowana nieokreślonym jeszcze mechanizmem i że wirtualne wycofanie się Ameryki doprowadzi do jej wycofania rzeczywistego. Wiele nieporozumień z naszymi europejskimi partnerami wynika też z **różnic lingwistycznych i semantycznych** – używamy wieloznacznych lub trudnych do tłumaczenia sformułowań, którym każdy przypisuje inny sens. Na przykład Francja przez długi czas mówiła o „Europie obronnej”. To nieprzetłumaczalne wyrażenie należy zastąpić sformułowaniem „obronność europejska”, bliższym temu, czego życzy sobie większość państw europejskich.

Trzeba podejmować działania zmierzające do lepszego wzajemnego zrozumienia, aby stworzyć warunki dla większej współzależności stanowiącej cenę, którą każdy musi zapłacić za budowę europejskiej obronności. Zaufanie to wymaga również **długoterminowego przestrzegania podjętych zobowiązań**.

3. **Europejską opinią publiczną można obecnie podzielić z grubsza na trzy grupy**: Europejczyków obawiających się zagrożenia ze wschodu Europy (Rosji), tych, których niepokoi przede wszystkim destabilizacja nadchodząca z południa (Afryki i Bliskiego Wschodu) oraz – jest to prawdopodobnie duża grupa – tych, którzy nie czują się zagrożeni przez żadne niebezpieczeństwo. Należy niezwłocznie przezwyciężyć podziały i **wstrząsnąć opinią publiczną**. Zadaniem europejskich władz państwowych jest informowanie społeczeństwa o **sukcesach Unii Europejskiej** w dziedzinie bezpieczeństwa i obronności, wyjaśnianie kontinuum bezpieczeństwo-obronność, podkreślanie mocnych stron Europy, a nie wciąż tylko jej słabości, a także **dokładanie starań, aby budowa europejskiej obronności postępowała, zanim zmusi je do tego kryzys na wielką skalę**, który zbyt późno uświadomi nam powagę sytuacji.

12 najważniejszych propozycji

1. Aby potwierdzić zobowiązania poszczególnych państw i wypracować elementy europejskiej obronności w oparciu o aktualne inicjatywy, wspólnie zredagować **europejską białą księgę obronności** – brakujące ogniwo między globalną strategią Unii Europejskiej, procesami dotyczącymi zdolności oraz istniejącymi obecnie mechanizmami operacyjnymi.

2. Stworzyć warunki umożliwiające **większą widoczność zagadnień obronności wewnątrz instytucji europejskich**: Główna dyrekcja ds. Obronności i Przestrzeni Kosmicznej, a nawet utworzyć stanowisko komisarza lub zastępcy Wysokiego Przedstawiciela w tych dziedzinach, rozważyć stworzenie organu „ds. obronności” Rady (obecnie zagadnienia obronności są rozpatrywane w ramach spraw zagranicznych).

3. Zwiększyć ilość **rozmów i programów szkoleniowych**, a także **ćwiczeń połączonych sił zbrojnych** na skalę europejską, niezbędnych w celu budowy wspólnej kultury strategicznej. Na płaszczyźnie wojskowej Francja musi uczestniczyć w programie **wojskowego Erasmusa**, stworzyć europejską sesję w oparciu o Instytut Badań Obrony Narodowej (IHEDN) w celu opracowania **wspólnej wizji strategicznej przyszłych decydentów**. Stopniowo zwiększać liczbę miejsc w szkołach wojskowych w celu **ułatwienia wspólnego szkolenia oficerów**. Na płaszczyźnie politycznej zintensyfikować kontakty z naszymi europejskimi partnerami, na przykład poprzez prowadzenie **letniego uniwersytetu obronności europejskiej**, który byłby platformą refleksji i dialogu parlamentarnego.

4. Ze względu na Brexit utworzyć w NATO **nowe stanowisko zastępcy SACEUR** (naczelnego dowódcy połączonych sił zbrojnych w Europie) zastrzeżone dla przedstawiciela państwa członkowskiego UE (oprócz już istniejącego stanowiska tradycyjnie zastrzeżonego dla Brytyjczyka).

5. Lepiej powiązać **europejskie procesy planowania w zakresie zdolności, nadać im charakter cykliczny i zapewnić ich spójność z ustrukturyzowanym procesem realizowanym od dawna w NATO**.

6. Przywrócić **wspólną politykę bezpieczeństwa i obrony (PSDC)**, koncentrując środki w obszarach, w których Unia Europejska może najwięcej wnieść. Dotyczy to Afryki dzięki „**globalnemu podejściu**” UE łączącemu składnik wojskowy z dyplomatycznym i ekonomicznym oraz pomocą w rozwoju. Wzmocnić **zasoby utworzonej niedawno komórki planowania i realizacji operacji wojskowych (MPCC)**.

Bilans operacji Sophia (czerwiec 2019)

7. Utrzymać proponowany budżet **Europejskiego Funduszu Obronnego (EDF)** w najbliższym wieloletnim planie finansowym na lata 2021-2027, czyli **13 mld euro**. Dofinansowanie to musi trafić do przedsięwzięć najwyższej jakości wybranych z uwagi na ich wkład w europejską samodzielność strategiczną oraz w konsolidację BITDE, a **nie rozproszone** zgodnie z logiką spójności. Zadbać o to, aby EDF służył **wyłącznie interesom europejskiego przemysłu**. Zaplanować **specjalny projekt w dziedzinie sztucznej inteligencji** – przekrojowe przedsięwzięcie umożliwiające zaangażowanie również tych państw, które nie mają przemysłu obronnego lub jest on w tych państwach słabo rozwinięty.

8. W miarę możliwości przekształcić stałą współpracę strukturalną (PSC) w działanie na rzecz likwidacji luk dotyczących zdolności Unii Europejskiej, które byłoby spójne z zaproponowaną wcześniej białą księgą oraz potwierdzić obowiązujący charakter zobowiązań przyjętych przez poszczególne państwa w związku z tym, zwłaszcza w zakresie ich strategii zakupów, które muszą sprzyjać rozwojowi BITDE.

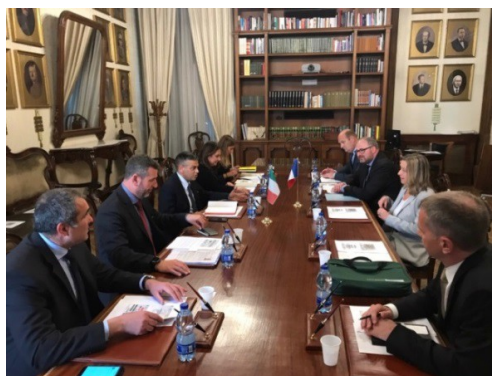
9. Sprecyzować zasady funkcjonowania art. 42 par. 7 Traktatu o Unii Europejskiej poprzez przydział zadań informacyjnych i koordynacyjnych organowi UE, na przykład Wysokiemu Przedstawicielowi. Rozważyć przedtem przesłanki uruchomienia tego artykułu oraz zasady udzielania żądanej pomocy (z uwzględnieniem informacji zwrotnej na temat uruchomienia tego artykułu przez Francję w 2015 r.).

10. Zaproponować jako bezwzględny priorytet UE zawarcie traktatu w sprawie obrony i bezpieczeństwa z Wielką Brytanią – ważnym partnerem w dziedzinie europejskiej obronności, któremu musimy zaproponować elastyczne rozwiązania umożliwiające mu w miarę możliwości udział w programach UE (EDF, PSC, Galileo...).

11. Wielkie francusko-niemieckie przedsięwzięcia przemysłowe mają zasadnicze znaczenie dla przyszłości europejskiej obronności.

Aby jednak ich realizacja się powiodła, konieczny jest **szczerzy dialog z naszym niemieckim partnerem**; bez jednoznacznego porozumienia w sprawie zasad eksportu, bez przestrzegania reguły zrównoważonego podziału zaangażowania przemysłu na dłuższą metę, to jest **bez zabezpieczenia prawnego i ekonomicznego, przedsięwzięcia te nie będą mogły być kontynuowane**. Projekty te muszą być punktem wyjścia pozwalającym innym partnerom europejskim dołączyć do nich w celu stworzenia prawdziwego europejskiego konsorcjum.

12. Zachęcać do tworzenia **elastycznych mechanizmów** wewnątrz lub poza UE i stawiać je jako priorytet. Chodzi o **spontaniczną współpracę** lub **mechanizmy wspólnego inwestowania**, takie jak ten, który funkcjonuje w dziedzinie wojskowego transportu lotniczego (EATC), i którego zasadę działania warto rozszerzyć na inne obszary (na przykład śmigłowce czy wsparcie medyczne).

Rzym, 10 maja 2019 r. (biuro ministra obrony)

Komisja Spraw Zagranicznych, Obrony i Sił Zbrojnych http://www.senat.fr/commission/etr/index.html 15 rue de Vaugirard 75006 Paris - secretariat-affetra@senat.fr Współautorzy raportu informacyjnego	
 M. Ronan Le Gleut Senator reprezentujący Francuzów stale przebywających poza Francją (Grupa Republikańska)	 Mme H�el�ene Conway-Mouret Senator reprezentujący Francuzów stale przebywających poza Francją (Grupa Socjalistyczno-Republikańska)

Pełny raport jest dostępny na stronie Senatu pod adresem <http://www.senat.fr/notice-rapport/2018/r18-626-notice.html>

